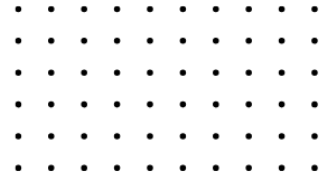

İSPANYA

ÜLKE RAPORU

GENEL BİLGİLER

COĞRAFİ KONUM

İspanya, 504.782 km² yüzölçümü ile Avrupa Birliği'nin ve Batı Avrupa'nın Fransa'dan sonra en büyük ikinci ülkesi olup, Avrupa kıtasının güneybatısında, İber Yarımadası'nda yer alır. Bu yarımadanın yanı sıra Akdeniz'deki Balear Adaları, Afrika'nın kuzeyindeki Ceuta ve Melilla şehirleri ile Atlantik Okyanusu'ndaki Kanarya Adaları da İspanya'nın ulusal sınırları içerisindedir. İspanya'nın batısında İber Yarımadası'nda bulunan Portekiz, kuzeyinde Fransa ve güneyinde Birleşik Krallık'a bağlı Cebelitank ile komşudur.

Ülkenin başlıca şehirleri Madrid (başkent), Barselona, Valensiya, Sevilla, Zaragoza ve Malaga'dır. İspanya'nın topraklarının %59,54'ü doğal alanlardan, %36,47'si ise tarımsal alanlardan oluşmaktadır. Batı Avrupa'nın en geniş topraklarına ve en düşük nüfus yoğunluğuna sahip olan İspanya, iklim ve coğrafya açısından büyük çeşitlilik gösterir. Meseta Platosu, deniz seviyesinden 610 metre yüksekte olup, çorak toprakları ve zorlu iklim koşulları nedeniyle Avrupa'nın en verimsiz bölgelerinden biridir. Başkent Madrid, bu platonun merkezine politik nedenlerle kurulmuştur, ekonomik faaliyetler ise çoğunlukla ülkenin sahil bölgelerinde ve iki önemli nehrin etrafındaki vadilerde yoğunlaşmıştır. Bu nehirlerden kuzeydeki Ebro ve güneydeki Guadalquivir'dir. Ebro Nehri, Akdeniz'e dökülürken, Guadalquivir Nehri denizciliğe uygun tek nehir olup Sevilla şehrinden geçmektedir.

Avrupa'da İsviçre'den sonra en dağlık ülke olan İspanya'nın, plato ve yüksek ovaları çevreleyen dağlar batı kesimleri hariç, yarımadanın beşte ikisinden fazlasını kaplar. Kuzeybatıda Kuzey Atlantik etkisiyle bol yağış ve ılıman bir iklim görülürken, Akdeniz sahillerinde kışlar ılık ve yağışsız, yazlar ise sıcak geçer. Kuzeydoğu sahillerinde yaz yağışları yeterliken, güneydoğu sahillerinde yağışların yetersizliği meyve üretiminin yoğun olduğu bu bölgelerde sulama sistemlerine ihtiyaç duymaktadır. Guadalquivir Nehri'nin geniş tarım alanları sunduğu güney İspanya'da ise az yağış nedeniyle sık sık kuraklıklar yaşanır. İç bölgelerde ve 1.200 metreyi aşan dağlık kesimlerde kara iklimi hakimken, Kanarya Adaları'nda tropikal bir iklim görülmektedir.

SİYASİ VE İDARİ YAPI

İspanya'nın yönetim şekli parlamenter demokrasiye dayalı bir monarşidir ve devlet başkanı Kral Felipe VI'dır. Önceki Kral I. Juan Carlos, Haziran 2014'te tahtan feragat ederek yerine oğlu Felipe VI'nın geçmesini sağlamıştır. Kral'ın yetkileri büyük ölçüde sembolik olup, esas yetki atadığı hükümete aittir. Ancak, Kral, yasama organını feshetme ve Anayasa'da belirtilen durumlarda halkoyuna başvurma yetkisine sahiptir.

İspanya'nın yasama organı, Temsilciler Meclisi (Congreso de los Diputados) ve Senato (Senado) olmak üzere iki kamaralı Ulusal Meclis'ten (Cortes Generales) oluşur. Yürütme yetkisi ise Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından yürütülür.

İki kamaralı İspanya Meclisi, 350 seçilmiş milletvekili (Kongre/alt kanat) ve 266 senatörden (Senato/üst kanat; 208'i doğrudan seçilmiş, 58'i bölgesel temsilci olarak atanmış) oluşur. Ülkede her dört yılda bir seçim yapılır ve Başbakan Kongre tarafından seçilir.

General Franco'nun 1975 yılındaki ölümünün ardından İspanya, Haziran 1977'de ilk demokratik seçimlerini gerçekleştirmiştir. En son genel seçimler ise 23 Temmuz 2023'te yapılmış, hiçbir siyasi parti net bir çoğunluk elde edememiştir. Kasım 2023'te merkez sol İspanyol Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) lideri Pedro Sánchez, parlamento salt çoğunluğu tarafından başbakanlığa yeniden seçilmiştir. Bir sonraki genel seçimlerin 2027 yılı ortasında yapılması öngörülmektedir.

İspanya, idari açıdan 17 özerk bölgeye (Endülüs, Aragon, Asturya, Kastilya-La Mancha, Valensiya, Extremadura, Galiçya, Rioja, Madrid, Murcia, Navarra, Balear Adaları, Bask Ülkesi, Kanarya Adaları, Kantabriya, Kastilya ve Leon ve Katalunya) ve Kuzey Afrika kıyısında 2 özerk şehre (Ceuta ve Melilla) ayrılmıştır. Yedi özerk bölge (Asturias, Balearic Adaları, Cantabria, La Rioja, Madrid, Murcia ve Navarre) aynı zamanda bir il olarak kabul edilir. Her özerk bölge, kendi yasalarını uygulama yetkisine sahiptir ve devlet, bu bölgeleri tanımanın yanı sıra, kendi yasal düzenlemelerinin bir parçası olarak korur.

DOĞAL KAYNAKLAR

İspanya'nın iklimi ve fiziksel özellikleri, özellikle Akdeniz kıyılarında ve adalarda dinamik bir turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Ülke topraklarının yaklaşık %10'u verimli, %45'i orta verimlilikte, %35'i düşük verimlilikte ve verimsiz, %10'u ise kayalıktır. Akdeniz kıyılarında yağışların az ve düzensiz olması ve yoğun tarım yöntemlerinin kullanılması, toprak erozyonunu ülkenin en önemli çevre sorunlarından biri haline getirmiştir. Toprakların %30'u ekilebilir alan, %8'i daimî ekilen alan, %13'ü çayır ve mera, %33'ü ise ormanlarla kaplıdır.

İspanya, Batı Avrupa'nın mineral kaynaklar açısından en zengin ülkelerinden biridir, ancak önemli petrol ve doğal gaz rezervlerine sahip değildir. Ülke, demir-dışı ve değerli metaller üretiminde Avrupa'nın önde gelen üreticilerindendir. Yaklaşık 100 mineral ve maden rezervinden 18'inde önemli miktarda üretim yapılmaktadır. Bu mineraller arasında bakır, altın, demir, kurşun, çinko, alüminyum, magnezyum, civa, potasyum, flor, bentonit, kükürt, deniz ve kaya tuzu, kalay, kireçtaşı, tungsten ve kuvars bulunmaktadır. Kömür madenleri ve demir cevheri yatakları kuzeyde (Asturya, Kantabriya ve Bask), önemli civa rezervleri güneybatıda Almaden yakınlarında ve bakır ile kurşun yatakları Endülüs'te yer almaktadır. Asturya'daki altın madeni, Avrupa'nın en büyük altın madenlerinden biridir. İspanya ayrıca, granit ve mermer üretimi ve ihracatında dünya çapında önde gelen ülkelere biridir.

Ülke, petrol ve doğal gaz ihtiyacının %99'unu ve kömür ihtiyacının %70'ini ithalat yoluyla karşılamaktadır. Ancak, yenilenebilir enerji alanında da önemli bir oyuncudur. 2030 yılı hedefi, elektrik ihtiyacının %74'ünün yenilenebilir enerjiden sağlanması ve nihai enerji tüketiminin %35'inin alternatif kaynaklardan karşılanmasıdır. 2050 yılı itibarıyla ise %100 yenilenebilir enerjiye geçiş hedeflenmektedir. İspanya, Ajanda 2030 ve Paris Anlaşması çerçevesinde sera gazı emisyonlarını %90 oranında azaltmayı taahhüt etmektedir.

Doğal kaynaklar, "Regalia İlkesi" çerçevesinde devlet mülkiyetindedir. Mineral endüstrisini düzenleyen 21 Temmuz 1973 tarihli Madencilik Kanunu ve 7 Kasım 1998 tarihli Hidrokarbon Kanunu bulunmaktadır. Enerji Politikası ve Madencilik Genel Müdürlüğü, bu kanunların uygulanmasından sorumludur. İspanya Madencilik ve Jeoloji Enstitüsü, başlıca madencilik kuruluşlarından biridir. 2002 ve 2004 yıllarında, sektördeki devlet ve özel sektör monopollerinin aşamalı olarak kaldırılması ve liberalleşme yönünde önemli düzenlemeler yapılmıştır.

GENEL EKONOMİK DURUM

İspanya, yüksek geliri ve gelişmiş ülkeler kategorisinde yer almakta olup, avro bölgesinde Almanya, Fransa ve İtalya'nın ardından dördüncü en büyük ekonomi konumundadır. 2025 yılı itibarıyla IMF verilerine göre, İspanya'nın yaklaşık 1,8 trilyon dolarlık GSYİH'sı ve 49,7 milyonluk nüfusu ile 196 ülke arasında dünyanın 12. büyük ekonomisidir. Kişi başına düşen milli gelir ise 36.192 dolar olup, dünyada 33. sıradadır.

İspanyol ekonomisi, 2008 yılının ikinci yarısında başlayan resesyon sürecinden 2013'ün üçüncü çeyreğinde çıkmıştır. 2011-2013 döneminde uygulanan bütçe açığını azaltma, işgücü yasası, kamu hizmetleri ve finansal sektör reformları sayesinde, İspanya diğer Avrupa ülkelerine kıyasla daha rekabetçi hale gelmiştir. İhracat ve turizm gelirlerindeki artış, ülkenin ekonomik görünümünü olumlu yönde etkilemiştir.

COVID-19 pandemisi, ülke ekonomisi üzerinde derin etkiler bırakmış; IMF verilerine göre 2020 yılında GSYİH yaklaşık %11 daralmıştır ve Avrupa'da en kötü resesyona yaşamıştır. Ancak, 2021'de toparlanma süreci başlamış ve GSYİH %6,4 oranında büyümüştür. 2022 yılında ekonomik büyüme, artan turizm faaliyetleri, mali yardımlar ve AB kurtarma fonlarının etkisiyle %6,2 olarak gerçekleşmiştir.

İspanya ekonomisi, halihazırda Avrupa'nın en hızlı büyüyen ekonomileri arasında yer almaktadır. Ülke ekonomisi 2024 yılında %3,2 oranında büyüme kaydetmiş, ancak 2025 yılında büyüme hızında bir yavaşlama gözlemlenmiştir. T.C. Ticaret Bakanlığı'nın 6/23 tarihli değerlendirmesine ve 2025 yılı IMF verilerine göre, sabit fiyatlarla GSYİH'nın 2025 yılında %2,5 oranında, 2026 yılında ise %1,8 oranında artması beklenmektedir. Bu oranlar, Avrupa Birliği ortalaması olan %1,3'ün üzerinde seyretmektedir.

İspanyol ekonomisinin; enflasyonist baskıların ve finansal koşulların hafiflemesi, istihdam piyasasındaki istikrar, reel ücret artışları ve turizm sektöründeki canlanmanın etkisiyle Avro Bölgesi'nde en güçlü büyüme gösteren ekonomilerden biri olduğu değerlendirilmektedir.

Bunlara ek olarak, İspanya'nın diğer birçok Avrupa ülkesinden farklı olarak uygulamakta olduğu kontrollü göç politikası da ekonomik büyümeye olumlu katkı sağlamaktadır.

Orta vadeli projeksiyonlara göre, ülke ekonomisinin 2030 yılına kadar özel tüketimdeki artış, turizm sektörünün yüksek performansı ve özellikle dijital altyapı ile yeşil teknolojiler alanlarında AB fonlarıyla desteklenen yatırımların yönlendirmesiyle büyümesini sürdürmesi öngörülmektedir.

Ayrıca, 2025'de %2,2 olarak tahmin edilen tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2026'da %2 olacağı öngörülmektedir. Enerji ve emtia fiyatlarında gözlenen gerilemeye paralel olarak enflasyon oranlarında düşüş beklenmektedir. Ancak, enflasyondaki yavaşlama öngörülmekle birlikte, mevcut küresel gelişmelerin yarattığı belirsizlikler nedeniyle büyüme ve enflasyon beklentilerinde sapma riski devam etmektedir.

İspanya ekonomisi, 2. Dünya Savaşı sonrası dönüşüm geçirmiş, tarım sektörünün öneminin azalmasıyla hizmet sektörü öne çıkmıştır. Perakendecilik, turizm, bankacılık ve telekomünikasyon, ekonomik faaliyetlerin önemli unsurlarıdır. Turizm sektörü GSYİH'ya %12,8 katkı sağlamakta ve istihdama %13,3 katkıda bulunmaktadır. İspanya, dünya genelinde Fransa'nın ardından en fazla ziyaret edilen ikinci ülke konumundadır. Bu sıralamada İspanya'yı ABD ve İtalya takip etmektedir. Ülke, her yıl ortalama 85 milyonun üzerinde ziyaretçiyi ağırlamaktadır. 2024 yılında ise ülkeye gelen ziyaretçi sayısında tüm zamanların rekoru kırılmıştır. Söz konusu dönemde, İspanya'yı ziyaret eden turist sayısı bir önceki yıla göre %10,1 oranında artarak 93,8 milyona ulaşmıştır. 2025 yılı için de turizm sektöründe rekor düzeyde ziyaretçi sayısına ulaşılması beklenmektedir.

Otomotiv sektörü, İspanya ekonomisinin lokomotif sektörlerinden biri olup, ülke Avrupa'nın ikinci, dünyanın ise sekizinci büyük otomotiv üreticisidir. Otomotiv ana ve yan sanayi, Gayrisafi Yurt İçi Hasıla'nın (GSYİH) yaklaşık %10'unu ve ülke ihracatının yaklaşık %18'ini oluşturmaktadır. Ayrıca, toplam istihdamın yaklaşık %9'u otomotiv sektöründen sağlanmaktadır. Ülkede faaliyet gösteren 9 çok uluslu firmaya ait toplam 17 üretim tesisi bulunmaktadır.

Havacılık sanayi ise İspanya'nın diğer stratejik sektörlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Günümüzde dünyada kullanılan ticari hava taşıtlarının yaklaşık yarısında İspanyol teknolojisi kullanılmaktadır. Havacılık sektörü, GSYİH'nın yaklaşık %1,3'ünü oluşturmakta olup, 2023 yılı itibarıyla 13,9 milyar avro ciroya ulaşmıştır; bu rakam, bir önceki yıla göre %15 oranında artış göstermiştir. Sektör, doğrudan ve dolaylı olarak 215.000'in üzerinde kişiye istihdam sağlamaktadır. İspanya, Aernnova, Aciturri, Héroux Devtek ve ITP gibi önde gelen OEM ve Tier-1 tedarikçilerine ev sahipliği yapmakta olup, bir uçağın tüm tasarım ve üretim sürecini kapsayabilen sayılı ülkeler arasında yer almaktadır.

İspanya, yenilenebilir enerji alanında dünya genelinde öncü ülkeler arasında yer almakta olup, bu alandaki lider konumunu sürdürmektedir. Sektörün, devlet destekli teşvik mekanizmaları ve stratejik yatırımlarla önümüzdeki dönemde daha da gelişmesi beklenmektedir. Özellikle rüzgâr enerjisi alanında kaydedilen ilerlemeler dikkat çekici olup, İspanyol şirketlerinin ABD başta olmak üzere uluslararası pazarlarda da yatırımları bulunmaktadır.

İspanya, 2050 yılına kadar karbon emisyonlarını önemli ölçüde azaltmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, 2030 yılına kadar (Faz-1) sera gazı emisyonlarının 1990 yılı seviyesinin en az %20'sine indirilmesi, elektrik ihtiyacının %74'ünün yenilenebilir enerji kaynaklarından karşılanması, nihai enerji tüketiminin %35'inin alternatif kaynaklardan temin edilmesi ve enerji verimliliğinin %35 oranında artırılması planlanmaktadır. 2050 yılına yönelik nihai hedef (Faz-2) ise enerji sisteminin tamamının %100 yenilenebilir kaynaklara dayalı hale getirilmesidir.

Ayrıca İspanya, Ajanda 2030 ve Paris Anlaşması çerçevesinde, sera gazı emisyonlarını %90 oranında azaltma taahhüdünde bulunmuştur. Bu kapsamda yürütülen enerji dönüşümü politikaları, ülkenin sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına önemli katkı sağlamaktadır.

Kimya sanayi, 2023 yılı itibarıyla GSYİH'nın %6,1'ini oluşturur ve plastik, eczacılık ürünleri, temizlik malzemeleri ile boyalar öne çıkar.

Tarım ve gıda işleme sektörü, 160 milyar avroluk geliri ve 500.000'den fazla istihdamıyla ülkenin önemli üretim faaliyetlerindendir. İspanya, Avrupa'nın dördüncü büyük tarım üreticisidir ve zeytin, zeytinyağı ve meyve-sebze üretiminde dünya çapında öne çıkmaktadır. Organik tarımda, 2,6 milyon hektar arazi ile Avrupa'da Fransa'nın ardından ikinci, dünyada ise altıncı sıradadır.

Müteahhitlik hizmetleri, özellikle altyapı sektöründe, dünyada birinci sıradadır. İspanya, Latin Amerika bölgesinde rekabet üstünlüğüne sahiptir. Ayrıca, lojistik sektörü de öne çıkmaktadır; 46 limanı ve hızlı tren taşımacılığıyla Avrupa, Kuzey Afrika ve Latin Amerika pazarlarına erişim sağlar.

DIŞ TİCARET

GENEL DURUM

* 1000 Dolar	2020	2021	2022	2023	2024
İhracat	312.080.513	391.558.519	424.286.055	420.169.591	403.702.939
İthalat	329.738.801	426.059.817	499.055.069	469.043.091	451.303.134
Hacim	641.819.314	817.618.336	923.341.124	889.212.682	855.006.073
Denge	-17.658.288	34.501.298	-74.769.014	-48.873.500	-47.600.195

BAŞLICA ÜRÜNLER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER * 1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2022	2023	2024	%
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	52.269.707	65.333.940	59.962.549	14,85
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	26.136.499	28.571.759	28.174.474	6,98
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	36.311.607	27.988.726	22.792.696	5,65
85	Elektrikli makine ve ekipmanlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	19.984.373	22.072.899	21.629.861	5,36
99	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	25.967.308	21.855.529	20.234.726	5,01
30	Eczacılık ürünleri	28.098.250	21.860.694	18.183.233	4,50
39	Plastikler ve bunlardan mamul ürünler	16.309.799	14.032.856	13.915.248	3,45
8	Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; turunçgil veya kavun kabukları	10.189.525	10.612.531	11.244.635	2,79
2	Et ve yenilebilir sakatat	9.910.884	11.013.606	10.677.610	2,64
7	Yenilebilir sebzeler ve bazı kök ve yumrular	8.164.040	9.332.417	9.413.558	2,33
33	Esansiyel yağlar ve reçineoidler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	6.290.886	7.565.844	9.268.250	2,30
73	Demir veya çelikten mamul ürünler	10.149.899	10.504.055	9.147.436	2,27
15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar,	7.568.262	7.240.815	8.856.610	2,19
29	Organik kimyasallar	6.837.836	8.457.435	8.533.801	2,11
72	Demir ve çelik	11.220.790	8.821.367	7.551.093	1,87

Kodu	Açıklama	2022	2023	2024	%
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	8.739.017	7.995.776	7.134.141	1,77
61	Örme veya tığ işi giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	6.981.893	6.313.230	6.555.168	1,62
88	Uçak, uzay aracı ve bunların parçaları	5.401.040	4.894.499	6.468.629	1,60
22	İçecekler, içkiler ve sirke	5.754.627	5.884.426	5.927.387	1,47
38	Çeşitli kimyasal ürünler	8.205.922	7.191.479	5.839.175	1,45
76	Alüminyum ve bunlardan mamul maddeler	6.290.944	5.220.952	5.406.873	1,34
40	Kauçuk ve kauçuktan mamul ürünler	4.713.763	5.550.679	5.390.513	1,34
48	Kâğıt ve mukavva; kâğıt hamurundan, kâğıttan veya mukavvadandır mamuller	5.590.284	4.849.409	4.852.942	1,20
20	Sebze, meyve, kuruyemiş veya bitkilerin diğer kısımlarının preparatları	4.112.694	4.333.049	4.693.325	1,16
69	Seramik ürünler	5.575.809	4.756.970	4.510.463	1,12
71	Doğal veya kültür inciler, kıymetli veya yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, metal kaplamalar	4.249.078	4.241.038	4.508.826	1,12
74	Bakır ve mamulleri	4.110.183	4.112.828	4.397.093	1,09
94	Mobilya; yatak takımı, şilteler, şilte destekleri, yastıklar ve benzeri doldurulmuş mobilyalar	4.245.084	4.450.708	4.385.831	1,09
90	Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	3.836.256	4.136.011	4.290.613	1,06
	Diğerleri	71.069.796	70.974.064	69.756.180	17,28
	TOPLAM	424.286.055	420.169.591	403.702.939	

İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	95.551.419	68.247.637	60.181.648	13,34
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	41716127	49.599.428	47.517.264	10,53
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	38.098.302	39.909.506	40.006.183	8,86
85	Elektrikli makine ve cihazlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	39.556.249	41.582.233	39.187.650	8,68
30	Eczacılık ürünleri	23.785.068	22.431.620	22.719.645	5,03

Kodu	Açıklama	2021	2022	2023	%
99	Başka yerde belirtilmeyen emtialar	19.687.680	18.484.581	17.124.772	3,79
39	Plastikler ve bunlardan mamuller	16.919.797	15.427.794	15.423.418	3,42
29	Organik kimyasallar	14.591.986	12.505.181	11.802.261	2,62
72	Demir ve çelik	14.362.174	12.379.474	11.262.623	2,50
90	Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	10.210.065	11.281.025	11.139.750	2,47
61	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	10.754.982	9.738.264	9.986.512	2,21
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	11.574.478	10.610.347	9.581.352	2,12
3	Balık ve kabuklular, yumuşakçalar ve diğer suda yaşayan omurgasızlar	7.573.855	7.409.019	7.380.368	1,64
73	Demir veya çelikten mamuller	6.300.362	6.216.250	6.463.341	1,43
15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar	6.375.722	5.694.155	5.799.142	1,28
38	Çeşitli kimyasal ürünler	8.708.281	6.890.328	5.620.486	1,25
94	Mobilya; yatak takımları, şilteler, şilte destekleri, yastıklar ve benzeri doldurulmuş mobilyalar	5.522.200	5.265.357	5.551.159	1,23
33	Uçucu yağlar ve reçineoidler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet preparatları	4.407.953	4.943.465	5.431.435	
76	Alüminyum ve bunlardan mamuller	6.271.433	5.024.666	5.239.492	1,16
64	Ayakkabılar, tozluklar ve benzerleri; bu tür eşyaların parçaları	4.904.231	5.030.640	5.144.941	1,14
10	Tahıllar	4.953.966	4.803.021	4.920.731	1,09
26	Cevherler, cüraf ve kül	5.264.298	4.689.360	4.879.418	1,08
8	Yenilebilir meyve ve kuruyemişler; turuncgillerin veya kavunların kabukları	3.846.897	4.414.459	4.698.956	1,04
48	Kâğıt ve mukavva; kâğıt hamurundan, kâğıttan veya mukavvadadan mamuller	5.249.029	4.556.774	4.616.729	1,02
	DİĞERLERİ	92.868.515	91.908.507	89.623.858	19,86
	TOPLAM	499.055.069	469.043.091	451.303.134	

BAŞLICA ÜLKELER İTİBARIYLA DIŞ TİCARET

İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

ÜLKELER	2022	2023	2024	%
Fransa	63.131.178	63.199.187	58.673.565	14,53
Almanya	39.359.539	42.267.936	40.500.651	10,03

ÜLKELER	2022	2023	2024	%
İtalya	33.172.514	34.891.322	33.768.449	8,36
Portekiz	33.757.082	33.573.982	33.229.745	8,23
Birleşik Krallık	22.111.481	24.244.335	24.403.544	6,04
Amerika Birleşik Devletleri	19.861.077	19.690.852	18.443.667	4,57
Hollanda	15.766.570	12.949.822	12.647.938	3,13
Belçika	25.147.151	16.122.533	12.575.270	3,11
Fas	12.347.119	12.819.542	12.469.835	3,09
Avrupa Başka Yerde Sınırlandırılmış Alan	15.593.839	13.913.137	12.200.688	3,02
Gemi depoları ve bankerler	11.776.213	12.009.375	10.927.707	2,71
Polonya	8.831.796	9.781.253	9.986.529	2,47
Türkiye	7.131.108	9.383.037	9.295.832	2,30
Çin	8.311.934	8.042.715	7.687.338	1,90
Meksika	5.466.330	6.024.290	6.272.467	1,55
İsviçre	7.130.091	7.128.442	5.978.480	1,48
Çek Cumhuriyeti	3.599.183	3.925.283	4.087.487	1,01
DİĞERLERİ	91.791.850	90.202.548	90.553.747	22,43
TOPLAM	424.286.055	420.169.591	403.702.939	

İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER *1000 DOLAR

ÜLKELER	2021	2022	2023	%
Almanya	45.319.164	49.573.324	48.697.770	10,79
Çin	52.200.709	47.555.396	46.595.993	10,32
Fransa	43.049.829	41.271.451	36.920.238	8,18
İtalya	29.363.114	29.743.039	29.663.789	6,57
Amerika Birleşik Devletleri	35.543.993	30.500.025	29.326.970	6,50
Avrupa Başka Yerde Sınırlandırılmış Alan	23.600.828	22.905.136	20.585.337	4,56
Hollanda	20.520.807	21.025.799	20.163.553	4,47
Portekiz	17.147.655	17.165.076	16.857.355	3,74
Birleşik Krallık	11.793.717	11.578.463	10.647.900	2,36
Belçika	11.325.127	10.568.145	10.451.157	2,32
Fas	8.929.050	9.764.063	10.151.608	2,25
Türkiye	10.487.597	9.847.435	9.739.415	2,16
Brezilya	9.557.258	8.048.707	9.093.640	2,01
Polonya	8.407.119	9.184.095	8.630.596	1,91
Meksika	6.260.378	6.067.116	6.433.811	1,43
Hindistan	5.991.266	6.306.643	6.196.068	1,37
Cezayir	7.994.455	6.733.764	6.006.516	1,33
Çek Cumhuriyeti	5.704.405	5.955.885	5.728.639	1,27

ÜLKELER	2021	2022	2023	%
Nijerya	9.433.023	6.206.129	5.698.791	1,26
Vietnam	4.223.103	4.792.697	5.411.072	1,20
Japonya	4.133.442	5.011.173	5.182.335	1,15
İsviçre	7.113.241	5.110.527	4.827.890	1,07
DİĞERLERİ	120.955.789	104.129.003	98.292.691	21,78
TOPLAM	499.055.069	469.043.091	451.303.134	

TÜRKİYE İLE TİCARET

GENEL DURUM

*1000 Dolar	2020	2021	2022	2023	2024
İhracat	6.684.540	9.627.056	9.650.501	9.783.683	9.782.575
İthalat	5.039.416	6.311.613	7.003.994	9.507.256	9.362.742
Hacim	11.723.956	15.938.669	16.654.495	19.290.939	19.145.317
Denge	1.645.124	3.315.443	2.646.507	276.427	419.833

TÜRKİYE'NİN İHRAÇ ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2022	2023	2024	%
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parçaları ve aksesuarları	1.578.379	2.163.816	2.161.942	22,10
61	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	1.123.076	1.059.826	1.124.273	11,49
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	773.429	808.128	844.975	8,64
62	Örülmemiş veya tığ işi olmayan giyim eşyaları ve giyim aksesuarları	1.414.739	1.171.718	710.757	7,27
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	636.618	743.517	672.168	6,87
85	Elektrikli makine ve ekipmanlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	394.631	470.934	579.468	5,92
72	Demir ve çelik	481.591	303.809	455.402	4,66
39	Plastikler ve bunlardan mamul ürünler	447.632	375.462	427.224	4,37
73	Demir veya çelikten mamul ürünler	231.839	232.361	273.983	2,80
55	Yapay elyaflar	233.845	170.036	206.331	2,11
28	İnorganik kimyasallar; değerli metallerin, nadir toprak metallerinin organik veya inorganik bileşikler,	244.642	158.599	199.861	2,04
25	Tuz; kükürt, topraklar ve taşlar; sıva malzemeleri, kireç ve çimento	209.125	142.471	158.183	1,62
76	Alüminyum ve kauçuktan mamuller	223.160	86.525	147.079	1,50
40	Kauçuk ve kauçuktan mamuller	128.669	137.528	134.468	1,37

Kodu	Açıklama	2022	2023	2024	%
15	Hayvansal, bitkisel veya mikrobiyal yağlar ve bunların parçalanma ürünleri; hazırlanmış yenilebilir yağlar	112.000	321.390	118.410	1,21
52	Pamuk	99.764	94.074	108.671	1,11
74	Bakır ve kauçuktan mamuller	72.072	70.672	102.638	1,05
	DİĞERLERİ	1.245.290	1.272.817	1.356.742	13,87
	TOPLAM	9.650.501	9.783.683	9.782.575	

TÜRKİYE'NİN İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER *1000 DOLAR

Kodu	Açıklama	2022	2023	2024	%
87	Demiryolu veya tramvay vagonları dışındaki taşıtlar ve bunların parça ve aksesuarları	2.010.527	4.592.573	4.362.402	46,59
84	Nükleer reaktörler, kazanlar, makineler ve mekanik cihazlar; bunların parçaları	639.051	739.944	844.078	9,02
39	Plastikler ve bunlardan mamul ürünler	616.414	498.974	569.632	6,08
85	Elektrikli makine ve ekipmanlar ve bunların parçaları; ses kayıt cihazları ve çoğaltıcıları, televizyon	351.303	425.704	390.093	4,17
29	Organik kimyasallar	402.350	373.392	344.178	3,68
72	Demir ve çelik	475.864	403.186	324.300	3,46
79	Çinko ve çinkodan mamul ürünler	266.462	143.105	272.193	2,91
32	Tabaklama veya boyama özleri; tanenler ve türevleri, boyalar, pigmentler ve diğer renklendiriciler	172.218	158.587	173.150	1,85
27	Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler; bitümlü maddeler, mineral	186.463	201.642	162.107	1,73
40	Kauçuk ve kauçuktan mamul ürünler	128.766	139.113	150.715	1,61
73	Demir veya çelikten mamul ürünler	150.324	158.058	134.819	1,44
38	Çeşitli kimyasal ürünler	162.860	162.839	132.034	1,41
33	Uçucu yağlar ve reçineoidler; parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	79.468	109.826	124.242	1,33
30	Eczacılık ürünleri	104.481	130.199	119.274	1,27
90	Optik, fotografik, sinematografik, ölçüm, kontrol, hassas, tıbbi veya cerrahi	100.439	110.363	115.327	1,23
48	Kâğıt ve mukavva; kâğıt hamurundan, kâğıttan veya mukavvadadan mamul ürünler	123.581	116.350	100.335	1,07
	DİĞERLERİ	1.033.423	1.043.401	1.043.863	11,15
	TOPLAM	7.003.994	9.507.256	9.362.742	

DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DIŞ TİCARET POLİTİKASI (İTHALAT REJİMİ, İHRACAT REJİMİ)

1986 yılında Avrupa Birliği'ne (AB) tam üye olduktan sonra İspanya, AB'nin ortak politikalarını, özellikle de ortak ticaret politikasını kabul etmiş ve uygulamaya koymuştur. Bu çerçevede, İspanya AB'nin ortak gümrük tarifelerini benimsemiştir. AB üyesi ülkelerden yapılan ithalat, gümrük vergisinden muaf tutulmaktadır. Öte yandan, AB üyesi olmayan ülkelerden ithal edilen ürünler için ise AB'nin belirlediği ortak gümrük tarifeleri geçerlidir. AB ülkelerinden yapılan ithalatla ise izin ve miktar sınırlamaları bulunmamaktadır.

Kanarya Adaları, 1 Temmuz 1991 tarihinde Avrupa Gümrük Birliği'ne dahil edilmiştir. Ancak, bu adaların ticaret düzenlemeleri özel bir rejime tabidir. Bu rejim, belirli tarımsal ürünler için topluluk içi yardımları düzenlerken, üçüncü ülkelerden yapılan ithalatlarda muafiyet imkânı sunmaktadır.

Avrupa Birliği'nin en uzak bölgelerine tarım ürünleri tedarikini sağlamak ve uzak mesafeden kaynaklanan ek maliyetleri dengelemek amacıyla bir "özel tedarik uygulaması" oluşturulmuştur. Kanarya Adaları için geçerli olan bu uygulama, Avrupa Birliği Kuruluş Anlaşması'nın EK 1 (Annex 1) bölümünde listelenen insan tüketimi için gerekli tarım ürünleri, işlenmiş ürünler için gerekli tarımsal girdiler ve tarım ürünlerini kapsamaktadır.

Ceuta ve Melilla, Afrika kıtasının kuzeyinde bulunan iki İspanyol özerk şehirdir ve İspanya Krallığı'nın toprakları arasında yer alır. Her ne kadar Avrupa Birliği toprakları olarak kabul edilseler de, AB Gümrük Bölgesi ve mali bölgeye dahil değildirler. Bu nedenle, Ceuta ve Melilla'da İspanyol KDV ve satış vergileri uygulanmaz; bu bölgeler serbest bölge (İspanyolca: "territorios francos") olarak kabul edilir. Bu durum, ihracat ve ithalat işlemlerinde gümrük tarifeleri veya kısıtlamalarının bulunmaması anlamına gelir.

Ceuta ve Melilla'da, KDV yerine IPSI (Impuesto sobre la Producción, los Servicios y la Importación) adı verilen bir vergi uygulanmaktadır. IPSI, üretim, hizmet, ithalat ve gayrimenkul satışlarında kullanılan dolaylı bir vergidir ve oranları %0,5 ile %10 arasında değişmektedir.

Üçüncü ülkelerden (AB üyesi olmayan) yapılan mal ithalatı genellikle serbest ticaret rejimi altındadır, ancak bazı durumlarda ek belgeler veya izinler gereklidir:

Gözetim Rejimi: Malların ithalatı AB Topluluğu Gözetim Belgesinin (Community Surveillance Document) düzenlenmesini gerektirmektedir.

Sertifika Rejimi: Tarım ürünleri için AGRIM ithalat sertifikası gereklidir. Bu sertifikalar, dış ticaret istatistiklerini, tarife kotalarını ve korunma önlemleri için bilgi sağlamak amacıyla düzenlenir. Örneğin, kavuzu çıkarılmış kahverengi pirinç için gereklidir.

Yetkilendirme Rejimi: Topluluk kısıtlamalarına tabi malların ithalatı için ithalat yetkisi gerekir. Bu, savunma malzemeleri, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler gibi ürünleri içerir. İzinler, İspanya Ticaretten Sorumlu Devlet Sekreterliği tarafından verilir.

Üçüncü ülkelerden yapılan ithalat için ek düzenlemeler şu şekildedir:

- **Ticari Kalite Kontrolü:** PRE/3026/2003 No'lu düzenleme kapsamında bazı ürünler (örneğin soğan, sarımsak, taze incir, zeytinyağı) için ticari kalite sertifikası gereklidir.
- **Organik Tarım Ürünleri:** Üçüncü ülkelerden gelen organik tarım ürünleri ECC/1936/2014 ve 834/2007 sayılı düzenlemelere uygun olarak kontrol edilir.
- **Sanayi Güvenlik Kontrolü:** Güvenlik kontrolleri gerektiren ürünler (örneğin odun parçaları, bebek giysileri) için kontrol belgesi sağlanmalıdır.
- **Belirli Mineraller:** Kalay, tantal, tungsten ve yüksek riskli bölgelerden gelen altın gibi minerallerin ithalatı kontrol altındadır.
- **Elektrikli ve Elektronik Ekipman:** SOIVRE Denetim Hizmeti, elektrikli ve elektronik ürünler, piller ve akümülatörlerin Avrupa Birliği standartlarına uygunluğunu denetler. Ayrıca, bu ürünlerin çevresel yönetim yükümlülüklerine uyumu kontrol edilir. Bu düzenleme 16 Ocak 2023'te yürürlüğe girmiştir.

Bir ürünün ithalatının yasak olup olmadığını kontrol etmek için Avrupa Komisyonu TARIC veri tabanında bir aramanın yapılması tavsiye edilmektedir: (https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

İspanyol gümrüklerinde mevcut tüm önlemlere ilişkin en kapsamlı bilgi, tüm AB önlemlerini topladığı ve bunları ulusal düzenlemelerin (tarım-gıda ürünlerinin ticari kalite kontrolüyle ilgili olanlar gibi) belirli önlemleriyle tamamladığı için İspanyol gümrüklerinin TARIC veri tabanında mevcut bulunmaktadır. Bu bilgilere erişim ücretsizdir; ancak İspanya'da geçerli bir elektronik kimlik aracı (örneğin, dijital sertifika, elektronik Ulusal Kimlik Belgesi vb.) gerektirmektedir. (<https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/procedimientoini/DD09.shtml>)

Üçüncü ülkelere (AB üyesi olmayan ülkeler) mal ihracatı serbest ticaret rejimi kapsamında yapılmaktadır. Ancak bazı özel durumlar ve ürünler için belirli düzenlemeler gereklidir:

Gözetim Rejimi: Avrupa ve ulusal mevzuatta yer alır. Şu anda bu rejime tabi herhangi bir ürün bulunmamaktadır.

Sertifika Rejimi: AGREX sertifikası, bazı tarım ürünlerinin ihracatında gerekli olabilir ve ticari operasyonların istatistiki kontrolü ile ihracat iadelerinin yönetilmesini amaçlar.

Yetkilendirme Rejimi: Savunma malzemeleri, çift kullanımlı mallar ve teknolojiler gibi ürünlerin ihracatı için yetki gereklidir. Ayrıca, yaptırımlara tabi ülkelere yapılan ihracatlar da bu rejim altında denetlenir.

GÜMRÜK TARİFELERİ

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması çerçevesinde, sanayi ve işlenmiş tarım ürünleri için gümrük vergisi veya kota uygulanmamaktadır. İspanya, bir AB üyesi ülke olarak bu kurallara tabidir. Gümrük Birliği, 1996'dan beri yürürlüktedir ve 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'te imzalanan Katma Protokol'üne dayanmaktadır. Gümrük Birliği içindeki ürünler, ATR Belgesi ile serbestçe dolaşabilir.

1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı ile 31 Aralık 1995'te yürürlüğe giren Gümrük Birliği, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergilerini kaldırmış ve Türkiye'nin üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamasına başlamasına neden olmuştur. Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsar; ancak geleneksel tarım ürünleri kapsam dışıdır. İşlenmiş tarım ürünlerinde sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabidir.

ÜRÜN STANDARTLARI İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Avrupa Birliği, bazı ürünler için zorunlu mevzuat ve teknik standartlar getirmiştir. Bu standartlar arasında kalite ve rekabeti artıran ISO 9000 serisi ve HACCP uygulamaları; çevre yönetimi için ISO 14000 serisi; iş kazalarını önlemek için OHSAS 18001 sertifikaları bulunur. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikası zorunlu olmamakla birlikte, ürün seçiminde tercih sebebi olabilir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB ülkelerine ithal edilebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir ve birçok sanayi ürününde CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından üretici sorumludur. Ancak, eğer üretici ya da üreticinin yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Bir başka deyişle, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB normlarına uygun olduğunu garanti etmek zorundadır.

İspanyol Standartları UNE-İspanyol Standartlar Birliği (<https://www.en.une.org/>) (önceden AENOR) tarafından oluşturulmaktadır.

AB genelinde gıda güvenliğini düzenleyen EC 178/2002 sayılı Gıda Yasası, AB Gıda Güvenliği Otoritesi'ni kurmuş ve izlenebilirlik prosedürlerini belirlemiştir. İspanya, AB direktiflerine uyumlu olarak, AB ülkelerinde serbest dolaşıma giren gıdaların ek teste tabi olmadan iç pazarda satışını mümkün kılmaktadır. AB'nin tarımsal gıda ürünlerinin ortak pazarlama standartları, ürünlerin kalitesini ve sunumunu standartlaştırır. Ana düzenlemeler arasında meyve, sebze ve diğer tarımsal ürünler için kalite gereksinimlerini belirleyen (AB) 1308/2013 sayılı Tüzük ve ilgili uygulama tüzükleri bulunmaktadır.

AMBALAJ, PAKETLEME VE ETİKETLEME

AB içinde piyasaya sunulan ambalajlar, çevre koruma ve tüketici sağlığını gözetken çeşitli mevzuatlara uymalıdır. Bu düzenlemeler şunları içerir:

- **94/62/EC Direktifi:** Ambalaj ve ambalaj atıkları için genel gereklilikleri belirler.
- **2007/45/EC Direktifi:** Hazır ambalajlı ürünler için nominal miktar kurallarını düzenler.
- **1935/2004 Tüzüğü:** Gıda ile temas eden malzemeler ve maddeler için özel kurallar getirir.

Paketleme boyutlarını denetleyen İspanyol kuruluşu Centro Español de Metrología- CEM (Spanish Metrology Centre) (<https://www.cem.es/es>)'dir. Gıda ürünleri paketlerini ise İspanyol Tarım, Balıkçılık ve Gıda Bakanlığı denetlemektedir (<https://www.mapa.gob.es/>).

İspanya'da, tüketici korunmasını sağlamak amacıyla sadece AB etiketleme standartlarına uygun ürünler satılabilir. Etiketler, ürünün içerik, bileşim, güvenli kullanım bilgileri ve diğer detayları hakkında bilgi sunmalıdır.

AB mevzuatı, gıda, ayakkabı, tekstil, kozmetik ürünleri ve tıbbi cihazlar gibi çeşitli sektörler için etiketleme standartlarını belirler. İspanya'da, tüketici haklarını koruma ve etiketleme ile ilgili düzenlemeler 16 Kasım 2007 tarihli 1/2007 sayılı Kraliyet Kararnamesi ile belirlenmiştir.

Yatay nitelikteki (bir sektördeki birçok ürünü etkileyen) diğer iki önemli düzenleme, tüketicilere ve kullanıcılara doğrudan satışı amaçlanan sanayi ürünlerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin Yönetmeliği onaylayan 1468/1988 sayılı Kraliyet Kararnamesi (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1988-28089>) ve gıda maddelerinin etiketlenmesi, sunumu ve reklamına ilişkin genel kuralları onaylayan 31 Temmuz 1999 tarih ve 1334/1999 sayılı Kraliyet Kararnamesi'dir (<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1999-17996>).